

ת"פ 12673/04/10 - מדינת ישראל נגד זוהר עובד, סיעת "מהפך" - בראשות זוהר עובד

בית משפט השלום בנצרת

19 ינואר 2015

ת"פ 12673-04-10 מדינת ישראל נ'
עובד ואח'

בפני: כב' השופטת - לילי יונג-גפר, סגנית הנשיא

מדינת ישראל

המאשימה

נגד

הנאשמים

1. זוהר עובד

2. סיעת "מהפך" - בראשות זוהר עובד

נוכחים:

מטעם המאשימה: עו"ד עידית שדה מפמ"צ

הנאשמים: הנאשם מס' 1 בעצמו ועל ידי עו"ד דוד ליבאי ועו"ד דפנה ליבאי

החלטה

מבוא

1. בהתאם להסדר טיעון שעליו הודיעו הצדדים ביום 2.4.14, הודה הנאשם בעובדות כתב אישום מתוקן המייחס לו עבירה של הגבלת הכנסות, לפי סעיפים 16 ו- 28 לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) התשנ"ג-1993.

להסדר הטיעון הגיעו הצדדים לאחר מספר שנות התדיינות, שבמהלכן נטענו טענות שונות, תוקן כתב האישום (תיקון קודם לתיקון שבהסדר), ואף נשמע חלק מראיות התביעה.

2. בגדר הסדר הטיעון לא הורשע הנאשם על יסוד הודאתו, ועניינה של החלטה זו הוא בשאלה אם יש להרשיע את הנאשם בעבירה שבה הודה (ולגזור את דינו), או להימנע מהרשעתו, ולחייבו בביצוע שירות לתועלת הציבור.

כתב האישום המתוקן

3. נוכח חשיבותו להבנת טיעוני הצדדים, יובא להלן נוסח כתב האישום, ככתבו וכלשונו:

עמוד 1

"כללי:

1. בכל המועדים הרלוונטיים לכתב אישום זה היה הנאשם מועמד מטעם רשימת או סיעת "מהפך - בראשות זוהר עובד" (להלן: "מהפך") לראשית העיר טבריה בבחירות שנערכו בתאריך 28.10.03 וכן נציגה לנושא מימון הבחירות.
2. מהפך, אשר הוקמה טרם הבחירות ומומנה על ידי הנאשם, התמודדה בבחירות על מקומות במועצת העיר טבריה.
3. בהתאם לחוק ולהנחיות מבקר המדינה קיימים 2 מקורות בלבד למימון הוצאות הסיעות על התמודדות בבחירות - אוצר המדינה ותרומות.
4. חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג - 1993, קובע שתי מגבלות בנושא זה. האחת - איסור על קבלת תרומה מאת תאגיד, והשניה - איסור קבלת תרומה, שלא מתאגיד, העולה על ₪ 5,000 מאת אדם ובני ביתו הסמוכים על שולחנו. הגבלות אלה נועדו להבטיח את מניעתן של השפעות פסולות על המועמדים והסיעות מחד, ואת שיוויון ההזדמנויות במובנו על פי החוק בהתמודדות בין כלל המועמדים וכלל הסיעות מאידך, והכל - כדי לאפשר קיום מערכת בחירות חופשית ודמוקרטית.
5. הנאשם, במטרה לזכות בבחירות, הוציא מכיסו סכומי כסף גדולים מאד העולים על מגבלת הסכומים המירביים הקבועים לתרומות בחוק ובהנחיות הנ"ל, באמצעותם מימן את מסע הבחירות של רשימתו "מהפך".
6. בסיומן של הבחירות נבחר הנאשם לראשות העיר.

א. העובדות

1. לצורך מערכת הבחירות הוציא הנאשם מכספו האישי לפחות ₪ 1,675,780 באמצעותם מימן את הוצאות מסע הבחירות של "מהפך", שהנאשם היה המועמד מטעמה לראשות העיר וכן נציגה לנושא מימון בחירות.
 2. "מהפך", באמצעות הנאשם כנציגה, קיבלה מהנאשם כתרומה את הסכום האמור בסעיף 1 לעיל, וסכום זה השפיע על תוצאות הבחירות.
 3. במעשיו אלה, קיבל הנאשם, כנציגה של "מהפך" בנושא מימון בחירות, שלא כדין, תרומה אסורה לפי חוק, ו"מהפך" קיבלה תרומה אסורה לפי חוק.
 4. כתב האישום המקורי יוחס תחילה גם לסיעת מהפך - בראשות זוהר עובד (להלן: "הרשימה"), אך במסגרת הסדר הטיעון נמחקה מכתב האישום והנאשם נותר בו נאשם יחיד.
- עוד יצוין כי כתב האישום המקורי נוסח בהרחבה רבה יותר וכלל עובדות ופרטים נוספים שמקורם ככל הנראה

בטיטה מוקדמת שנוסחה שעה שהמדינה שקלה להאשים את הנאשם בעבירות אחרות, חמורות יותר, דבר שממנו נסוגה בסופו של דבר.

כתב האישום המתוקן העמיד דברים על דיוקם, והוא מתאר את העובדות הרלבנטיות לעבירה שיוחסה לנאשם בסופו של דבר, ואשר בה הודה במסגרת הסדר הטיעון.

תמצית עמדות הצדדים

5. ב"כ הצדדים טענו טענותיהם באופן מרחיב ומעמיק, ואלו יידונו בהמשך. בשלב זה, ועל מנת לזקק את יריעת המחלוקת, אביא בתמצית את עמדות הצדדים.

6. התביעה סבורה כי עבירה מן הסוג שעבר הנאשם, הפוגעת בערך המוגן של עיקרון השוויון בין מועמדים עתירי ממון לבין מועמדים דלי אמצעים, אינה מאפשרת בשום אופן חריגה מן הכלל המחייב הרשעת נאשמים, ומחייבת הצבת אמות מידה ראויות למבקשים להיבחר לכהונה ציבורית. לשיטתה, הימנעות מהרשעה עשויה להתפרש כהקלת ראש בסטנדרד ההתנהגות הנדרש ממועדים לכהונה, ולהוביל לפגיעה באמון הציבור בנבחרי.

7. הסניגורים סבורים מאידך, כי הפגיעה בציבור במקרה זה אינה קשה, וכי במובחן מעוצמת הפגיעה בערכים מוגנים, נסיבותיו של מקרה מיוחד זה מחייבות להימנע מהרשעת הנאשם. טיעוני הסניגורים מבוססים על נימוקים מתחום דוקטרינת ההגנה מן הצדק - אכיפה ראשונית, אכיפה בררנית ואי בהירות משפטית בשעת מעשה, כמו גם על נימוקים הקשורים בנסיבותיו האישיות של הנאשם, פועלו הציבורי, והנזק שייגרם לו כתוצאה מן ההרשעה.

הימנעות מהרשעה - המתווה הנורמטיבי

8. הכלל הקבוע בחוק והנקוט על ידי בתי המשפט מחייב הרשעתו של מי שנקבע כי ביצע עבירה, אלא במקרים חריגים ומיוחדים אשר בהם מוצא בית המשפט כי מחד יכול האינטרס הציבורי לסבול הימנעות מהרשעה, ומאידך קיים יחס בלתי סביר בין הנזק הצפוי לנאשם כתוצאה מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה.

בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל פ"ד נב(3), 337, 339-340 (1997) (להלן: "פס"ד כתב"), שהינו עד היום הלפסק הדין המנחה בנושא זה, קובע בית המשפט העליון מפי כב' השופט דורנר, כי הימנעות מהרשעה אפשרית בהצטבר שני גורמים: האחד - על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, והשני - סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה נוספים.

יפים לענייננו ג דבריה של השופטת א' פרוקצ'יה בע"פ 9893/06 לאופר נ' מדינת ישראל (31.12.2007):

"המשפט מניח, כי במורכבות החיים האנושיים על תהפוכותיהם, בהשתקפותם בהליך הפלילי, עשויים להיווצר מצבים קיצוניים אשר אינם מתאימים להחלת העקרון העונשי הרחב, המחייב הרשעה פלילית בעקבות הוכחת אשמה. במצבים חריגים מיוחדים ויוצאי דופן, כאשר עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת פגיעתה של ההרשעה הפלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין תועלתה של ההרשעה לאינטרס הציבורי-חברתי הכללי, נתון בידי בית המשפט הכח להחליט כי, חרף אשמתו של הנאשם, הוא לא יורשע בדין"

9. באשר לשיקולים שינחו את בית המשפט באם להימנע מהרשעת נאשם קובע בית המשפט העליון בע"פ 5985/13 הראל אבן נ' מדינת ישראל (2.4.14) מפי כב' השופט סולברג, את הדברים הבאים:

"בפסיקת בית משפט זה נמנו שיקולים ונקבעו מבחני-משנה על מנת להדריך ולכוון את שיקול הדעת אם ראוי להימנע מהרשעת אדם שאשמתו הוכחה. מחד גיסא, שיקולי שיקום המתמקדים בנסיבותיו האינדיבידואליות של הנאשם, כגון: עברו הפלילי והסבירות כי ישוב ויעבור עבירות; האם העבירה מלמדת על דפוס התנהגות כרוני של הנאשם או שמדובר בהתנהגות מקרית ויחידה; נסיבות ביצוע העבירה; מעמדו ותפקידו של הנאשם, והקשר בין העבירה לבין אלה; השפעת ההרשעה על עיסוקו המקצועי; יחסו של הנאשם כלפי העבירה, קרי, האם לקח אחריות והתחרט על ביצועה; משמעות ההרשעה על הדימוי העצמי של הנאשם; גילו, מצבו האישי והבריאותי ועוד. מאידך גיסא, ניצבים שיקולים שבאינטרס הציבורי, כגון: טיב העבירה וחומרתה; מידת פגיעתה באחרים; הרציונאל שבבסיס הכלל המחייב הרשעה; המסר החברתי ועוד (הלכת כתב, עמוד 344; עניין לאופר, פסקאות 9-11). הנטל הוא על הנאשם המבקש להימנע מהרשעתו לשכנע כי מן הראוי לחרוג בעניינו מדרך הכלל, וכי שיקולי השיקום האינדיבידואליים גוברים במידה רבה על שיקולי האינטרס הציבורי (ע"פ 7211/04 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 7 (13.3.2006))."

מגמת בית המשפט העליון הינה גם כיום להותיר את אי ההרשעה כחריג, ובהקשר זה ראו את החלטותיו מן העת האחרונה: ברע"פ 7109/14 סייג נ' מדינת ישראל (20.11.14), רע"פ 7224/14 פרנסקי נ' מדינת ישראל (10.11.14), רע"פ 5100/14 מסארווה נ' מדינת ישראל (28.7.14), ע"פ 4070/14 פלוני נ' מדינת ישראל (17.6.14), רע"פ 3589/14 לוזון נ' מדינת ישראל (10.6.14), רע"פ 2180/14 שמואלי נ' מדינת ישראל (24.4.14), רע"פ 1623/14 ג'בארה נ' מדינת ישראל (1.4.14), ע"פ 111/14 פלוני נ' מדינת ישראל (1.4.14).

האם ניתן להימנע מהרשעה בעבירות על חוקי הבחירות

10. לא יכולה להיות מחלוקת כי בחירות הן המאפיין המובהק ביותר של המשטר הדמוקרטי. לדמוקרטיה פנים רבות, ורבים העקרונות והזכויות הנובעים ממנה, ובהם חופש הביטוי, שוויון זכויות, כבוד האדם וחירותו ועוד. עם זאת, אין כמעשה הבחירות כדי להביא לכלל מיצוי ומימוש של הדמוקרטיה, על ידי כל אחד ואחד מן האזרחים במדינה או ברשות המקומית שבה נערכות הבחירות.

11. ואולם, עצם קיומן של בחירות אינו ערובה לכך שעקרונות הדמוקרטיה אכן יתממשו באמצעותן, אלא אם כן מובטח כי הבחירות אכן משקפות את רצון הבוחרים, אינן נגועות בהשפעות פסולות ואינן תוצאה של אמצעים שיש בהם כדי להפלות בין מועמד למועמד או בין רשימה לרשימה ובכך לעוות את תוצאות הבחירות ולסכל

את המטרה שלשמה נערכו. או כדבריו של הנשיא ברק ברע"א 3055/05 פרומר נ' סבג (21.8.2005):
"אין ערך להגשמת 'רצון הבוחרים' בהליך דמוקרטי אם תוצאות הבחירות אינן משקפות רצון
זה."

12. תכלית חוקי הבחירות השונים, הן אלו הנוגעים לבחירות הכלליות לכנסת, והן אלו הנוגעים לבחירות ברשויות המקומיות, לקבוע מערכת כללים באשר לדרך קיומן של הבחירות, באופן שיבטיח כי יערכו אכן באופן שוויוני, נטולות מהשפעות פסולות וישקפו את רצונם האמיתי והחפשי של הבוחרים ר' לדוגמא את דברי כב' השופטת פרוקצ'יה בבגץ 10451/08 סיעת קדימה בכנסת נ' יושבת ראש הכנסת (23.2.11) באשר לחוק מימון מפלגות:

"חוק מימון מפלגות, בליבתו, שואף להגשים יעד של הסדרת הפעילות המפלגתית הכוללת בדרך שתבטיח שוויון אפשרויות לכוחות הפוליטיים, טוהר מידות בפעילות הפוליטית, ומתן תמריץ להפעלת שיקולים ענייניים בניהולן של מפלגות, לטובת האינטרס הציבורי."

13. עמידה בכללים אלו היא הכרח שאין להגזים בחשיבותו, שכן סטיה מהם עלולה לפגוע, במקרים הקלים, או למוטט במקרים החמורים, את יסוד השיטה כולה, ולהציב בגוף הנבחר ואף בראשו, אדם או רשימה שאינם מתאימים או ראויים לכך, ואשר הצליחו לזכות במעמד תמורת כסף.

14. דומה שעל עוצמת הפגיעה בציבור, במדינה, בערכיה, בתיפקודה ואף בעתידה כתוצאה מבחירות שאינן ממלאות אחר כללי ההגינות, השוויון וחופש הבחירה, אין צורך להכביר מלים.

ר' בהקשר זה את דברי כב' השופט לזין בע"פ 71/83 שמואל פלאטו שרון נ' מדינת ישראל (27.6.84) שנאמרו לעניין בחירות לכנסת אך יפים גם לענייננו:

"כדי לממש את המטרה החשובה והעקרונית שצוינה לעיל, דהיינו ייצוג יחסי נאות ואמיתי של דעות ציבור הבוחרים והשקפותיהם בבית הנבחרים של המדינה - היא הכנסת - וכדי לוודא ולהבטיח, שהנבחרים לא ינצלו את שררת השלטון, שנמסרה בידם, לרעה - חובה להקפיד על כך, שהבחירות תהיינה חופשיות וטהורות מכל רבב של כפייה, השפעה לא הגונה ושחיתות, וכי יהיה ברור שהאזרח הבוחר, כשמימש את זכותו להצביע ומיצה את רצונו הפוליטי בפתק הבוחר, עשה כן כבן-חורין ועל-פי שיקול-דעתו החופשי. בחירה כפויה או בחירה קנויה מעוותות ומסלפות את יסוד היסודות של ההווה הדמוקרטית האמיתית. נטלת מצבור הבוחרים את חירות בחירתו ושללת ממנו את שיקול הדעת העצמאי - נמצאת עוקר ומנתץ את ציפור הנפש של שיטת הממשל הדמוקרטי, שיש לשמור עליה ולקיימה, למען לא יימסר השלטון בידי אנשים שיבקשו לכפות את דעתם על הכלל."

הכלל שתואר לעיל, ולפיו הימנעות מהרשעה היא בבחינת חריג, נכון, איפוא, במידה רבה אף יותר, כאשר מדובר בעבירות לפי חוקי בחירות.

15. משכך, נקל להבין את עמדת המדינה, הגורסת כי עבירה על כללים אלו יש בה משום פגיעה כה חמורה

בציבור ובדמוקרטיה, עד כי אין האינטרס הציבורי יכול לסבול הימנעות מהרשעה בגין עבירה כזו. לשיטת ב"כ המדינה, הערכים המוגנים על ידי העבירות על חוקי הבחירות מחייבים גינוי חברתי המושג באמצעות ההרשעה, בעוד הימנעות ממנה עלולה ליצור בציבור מראית עין שגויה, לפיה לא נפל פגם במעשי הנאשם.

16. עוד טוענת ב"כ המדינה כי הפיתוי לעבור עבירות גדול נוכח ריבוי המועמדים, והימנעות מהרשעה עלולה לגרום להפיכת העבירה לנורמה. לטענתה, להרשעתו של הנאשם תהיה השפעה חיובית על הציות לחוק וקרוב לוודאי שתוביל להקפדה יתרה על הוראותיו במערכות בחירות עתידיות.

17. טענה נוספת בפי התובעת, והיא נוגעת לחשיבות המסר ולפיו לא ניתן לקנות שלטון בכסף, במיוחד בימים אלו בשים לב לפערים החברתיים המעמיקים ולקשרי ההון והשלטון המטרידים את הציבור.

18. הסניגור טוען מאידך, כי אין לקבוע מסמרות ולפיהן בשום מקרה לא ניתן להימנע מהרשעה בעבירת בחירות. לטענתו, אין בית המשפט פטור מלבחון את נסיבותיו המיוחדות של כל מקרה, לשקול למולן את מידת האשם המוסרי של הנאשם ואת שאר הפרמטרים הרלבנטיים, ולהפעיל את שיקול דעתו בשאלת ההרשעה בהתאם לנסיבות אלו.

19. עוד טוען הסניגור כי העבירה בה הורשע הנאשם היא עבירת קנס בלבד, וממילא מדובר בעבירה קלה במיוחד, ובהתאם פחת האינטרס הציבורי שבהרשעה בגינה. לשיטתו, יש לאמץ את אמות המידה הנוגעות לעבירות של אחריות קפידה, כפי שנקבע בפסיקה שאליה הפנה.

לצורך החלטה זו אינני רואה צורך להכריע בטענת הסניגור ולפיה העבירה בה הורשע הנאשם היא עבירה של אחריות קפידה, שכן לא הגדרתה של העבירה ככזו או אחרת תכריע את הכף במקרה זה, אלא המעשים והנסיבות כפי שהתרחשו בפועל.

במיוחד אמורים הדברים לאור העובדה כי גם אם העבירה בענייננו היא עבירה של אחריות קפידה, הרי אין מדובר במצב דברים בו אחריותו של הנאשם נובעת אך ורק מהיות העבירה עבירה של אחריות קפידה. במקרה זה פעל הנאשם מתוך מודעות מלאה, מתוך כוונה מלאה ומתוך בחירה מלאה, וממילא, הרציונל שמאחורי ההקלה על נאשם בגין אחריות קפידה איננו מתקיים בענייננו.

20. בשקלי את כל הנתונים והטיעונים כפי שפורטו לעיל, מסקנתי היא כי אין מקום לסתום את הגולל באופן גורף על האפשרות להימנע מהרשעת נאשם בעבירות על חוקי בחירות.

יש לזכור כי המחוקק עצמו לא שלל את אפשרות זו, ולא סייג את הוראות חוק העונשין ופקודת המבחן הנוגעות להימנעות מהרשעה בכל הנוגע לעבירות בחירות (או כל עבירה אחרת, לצורך הענין), והשאיר בנושא זה את שיקול הדעת לבית המשפט. אין, איפוא, מקום לשלול על הסף אפשרות זו אך ורק מטעמים הקשורים במהות העבירה, יהיו נסיבותיה אשר יהיו.

אכן, כפי שצינתי לעיל, כעניין שבמדיניות, אם הימנעות מהרשעה היא בגדר חריג, הרי הימנעות מהרשעה בעבירות על חוקי הבחירות היא חריג שבחריגים, נוכח אופיין המיוחד של עבירות אלו, והפגיעה הנרחבת שהן נושאות בחובן. עם זאת, תיתכנה נסיבות חריגות שבחריגות, שבהן יגיע בית המשפט למסקנה כי הרשעת נאשם תהיה בלתי צודקת, וכי בשל חריגותן של אותן נסיבות ניתן גם לספק את אינטרס הציבורי ולהצדיק הימנעות מהרשעה אפילו בעבירות על חוקי הבחירות.

האם מתקיימות בענייננו נסיבות חריגות המצדיקות הימנעות מהרשעה?

21. משקבעתי כי אין לשלול על הסף את האפשרות להימנע מהרשעת נאשם בעבירות בחירות, יש לבחון האם מתקיימות בענייננו אותן נסיבות חריגות, שיש בהן, כל אחת לחוד ובהצטברן יחדיו, כדי להביא למסקנה כי הרשעתו של הנאשם בתיק זה תהיה בלתי צודקת במידה כזו שתצדיק את ההימנעות מהרשעתו.

22. כפי שיתברר להלן, דעתי היא כי הצטברותן של הנסיבות שביסוד תיק זה - הן אלו הקשורות בעבירה, הן אלו הקשורות באופן התנהלות רשויות האכיפה והן אלו הקשורות בנאשם עצמו, מביאה אכן למסקנה כי עניינו של הנאשם שבפני נמנה על אותם חריגים שבחריגים, שלא רק שיש בהם כדי להצדיק הימנעות מהרשעתו, אלא שיהיה בהרשעתו משום פגיעה בתחושות של צדק והגינות.

23. הדיון בנסיבות אלו יחולק לשלושה: החלק הראשון ידון בעבירה ובנסיבות שבהן נעברה. החלק השני ידון בנסיבות הקשורות בהליכי האכיפה בפרשה זו, ואופן התנהלות הרשויות במקרה זה, ובהשוואה למקרים אחרים.

החלק השלישי ידון בנסיבותיו האישיות של הנאשם, ומידת הנזק העלול להיגרם לו כתוצאה מן ההרשעה.

נסיבות הקשורות בעבירה

24. קשת הכללים הקבועים בחוקי הבחירות רחבה, והיא נוגעת לעניינים שונים, שרובם אינו רלבנטי לענייננו, ולצידם סנקציות על הפרת אותם כללים, בדמות עבירות הקבועות בחוקים אלו ואשר עונשים לצידן. פרק ט' לחוק הרשויות המקומיות (בחירות), התשכ"ה-1965, פרק העבירות, כולל עבירות מסוגים שונים ובדרגות חומרה שונות, עד כדי עבירות פשע שהעונש המירבי לצידן הוא חמש, שבע ואף ארבע עשר שנות מאסר בנסיבות מחמירות, כמו למשל: זיוף ושוחד, לצד עבירות קלות יותר שהעונש המירבי לצידן נע בין ששה חדשי מאסר לשלוש שנות מאסר, כמו למשל: הפרעה להצבעה או העלמת חומר תעמולה, הצבעה שלא כחוק, הודעה כוזבת למרשם האוכלוסין, שימוש שלא כדין בפנקס הבוחרים ועוד.

25. לנושא מימון הבחירות ייחד המחוקק חוק נפרד - חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות) התשנ"ג-1993 (להלן: "החוק" או "חוק המימון"), ואין פלא. כידוע, מערכת בחירות שבמהלכה מנסים המועמדים השונים ומנסות הרשימות השונות לשכנע את קהל הבוחרים לתת להם את קולם, כרוכה בהוצאות כספיות ניכרות, הן לצרכי ארגון, הן לצרכי הצטיידות והן לצרכי תעמולה בדרכים שונות.

אין חולק כי היקפו של תקציב בחירות קובע את היקף האמצעים שיש בידי המועמדים על מנת להביא את דברם לציבור ולזכות בקולותיו, וממילא תקציב גדול יותר, משפר את סיכויי בעליו להצליח בבחירות.

26. מן האמור לעיל עולה גם הצורך להבטיח כי יכולת כספית לא תהווה בפועל מעין כרטיס זכיה בבחירות, וכי אלו יוכרעו על יסוד התאמת המועמד ולא בשל אמצעיו הכספיים.

לשם קידום מטרה זו מעמידה המדינה לרשות מועמדים לבחירות תקציבים בהיקף יחסי, בהתאם לגודל הסיעה שנבחרה, ומאידך אוסרת קבלת תרומות אלא בהתאם לכללים הקבועים בחוק, ואשר ימנעו את אי השוויון בין מועמד בעל תורמים רבים, לבין מועמדים אחרים.

27. כעולה מכתב האישום, עסקין אכן בעבירה שהיא מן הקלות שבין עבירות הבחירות. מדובר בעבירה שהעונש המירבי בגינה הוא קנס בלבד, ובנסיבות של מימון עצמי. העבירה בה הודה הנאשם עניינה בקבלת מימון ולא בנתינתו, וממילא יש לזכור כי הנאשם לא עבר עבירה בכך שהעביר לרשימה מימון החורג מן הסכום הנקוב בחוק. אחריותו של הנאשם נובעת מהיותו נציג הרשימה, וככזה, מטיל עליו החוק אחריות משותפת יחד עם הרשימה לקבלת התרומה על ידי הרשימה.

28. חשוב, איפוא, להבין כי אין מדובר בנטילת שלמונים לכיסו של הנאשם, או בעבירת בחירות חמורה, כגון אלו שתוארו לעיל, אלא בעבירה שהמחוקק מלכתחילה ראה בה עבירה קלה יחסית, עד כדי הימצאותה על הגבול של בין עבירה פלילית לבין עבירה מינהלית או משמעתית, שהטיפול הראוי בה הוא באמצעים מינהליים או משמעתיים, למשל: באמצעות מבקר המדינה או ועדת הבחירות. אגב, גם התובעת עצמה סבורה כי "ברוב הכמעט מוחלט של המקרים, אין מקום לטיפול בסוגיה זו במסגרת הפלילית, ובידי המבקר והמדינה כלים מספרים אחרים לטפל בנושא" (ר' סעיף 11 לטיעוני המאשימה).

29. ואם כך, הרי ברמה העקרונית, אם בדרך כלל יוכל האינטרס הציבורי לסבול העדר אכיפה פלילית בכלל במקרים כדוגמת המקרה דנן, אלא אכיפה מנהלית או משמעתית בלבד, מקל וחומר שיוכל הוא לסבול הימנעות מהרשעה במסגרת הליכים פליליים.

ברמה המעשית, על בית המשפט להפעיל את שיקול דעתו בשאלת ההרשעה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה, בהתחשב בחומרתו, במידת האשם שדבק בנאשם, בהתנהלותו הכללית, ובנסיבותיו האישיות, כמו גם במאפייני האכיפה.

30. במקרה שבפני, קיבלה רשימתו של הנאשם, בכפוף לייעוץ משפטי שקיבלה טרם מעשה, הלוואה שאותה היתה אמורה להחזיר לו, לטענתו, לאחר הבחירות, באמצעות מימון המפלגות. בפועל, לא נסתייע הדבר, משום שהרשימה זכתה במספר מושבים קטן במועצת העיר, והמימון שקיבלה לא היה בו די כדי לכסות את הגירעון. נוכח היקפו של מימון המפלגות שהיה צפוי להתקבל, גם על פי ציפיות הנאשם ורשימתו, ספק גדול אם גם במימון זה היה די כדי לכסות את ההוצאות שהוציאה הרשימה בפועל, ועל כן יש להטיל ספק בכנות

הציפיה להחזרת ההלוואה במלואה.

31. לכך אוסיף את העובדה כי ב"כ הנאשם נסמכים על הטענה כי סקרים שנעשו צפו לרשימה ששה מקומות במועצת העיר, כאשר בפועל זכתה בשניים בלבד. ראשית, מדובר בנתון עובדתי שלא נבדק ונטען בעלמא, ועל כן לא אוכל להסתמך עליו, ושנית, גם לשיטת ב"כ הנאשם, אילו נתממשו ציפיות אלו, היה המימון עומד על פחות ממחצית מן הסכום שקיבלה הרשימה מן הנאשם, ולא היה בו כדי לכסות את ההלוואה "כמעט במלואה", כטענת הסניגורים בסעיף 31 לסיכומיהם, וחרף זאת הוציאה הרשימה סכומי כסף באופן בלתי מבוקר תוך יצירת גירעון בסכומים גבוהים.

32. מכל מקום, עם סיום הבחירות עמדה הרשימה בגירעון שנבע מחובותיה הגדולים של הרשימה לנושים שונים, ובהם עובדים, ספקים ונותני שירותים. החובות נבעו, כאמור, מהוצאות בלתי מבוקרות, מעבר ליכולתה הכספית האמיתית של הרשימה, מתוך העדפת האינטרס של מערכת בחירות יעילה והגדלת סיכויי ההיבחרות, על פני שמירה על מסגרת תקציב חוקית. משכך, לא היה בידי הרשימה גם להחזיר לנאשם את סכומי ההלוואה שקיבלה ממנו עד אז.

33. כספי ההלוואה שקיבלה הרשימה מן הנאשם נותרו, איפוא, בידה, ובאמצעותם מימנה את הוצאות הבחירות וכיסתה את הגירעון. משמעות הדבר היתה כי בכל מקרה היתה הרשימה עוברת על החוק, שכן אילו העדיפה הרשימה שלא לעשות שימוש בכספו של הנאשם, ולהימנע מלפרוע את חובותיה לנושים, היתה נחשבת בכל מקרה כמי שקיבלה מהם תרומה. במצב דברים זה העדיפו הנאשם ורשימתו לממן את חובות הרשימה מכספו של הנאשם, באופן שנושי הרשימה יקבלו את כספם במלואו, ולא יאלצו לשאת מכיסם בהוצאותיה של הרשימה.

34. לכאורה, מדובר, איפוא, בהתנהגות הגונה ומתחשבת, ובעמידה בהתחייבויות כלפי אנשים שנתנו תמורה לכספים והזקוקים להם לפרנסתם.

ואולם, יש לזכור כי מדובר בפתרון לבעיה שהרשימה והנאשם יצרו אותה מלכתחילה, ברכישת השירותים והמוצרים תוך חריגה חמורה מן התקציב החוקי שעמד לרשותם. מאידך, משנוצרה כבר הבעיה, לא ניתן לגנות את הנאשם על כי בסופו של דבר, בחר לשאת בעצמו בעלות הכספית של כיסוי הגירעון, תחת להטילו על שכמם של הנושים.

35. בסעיף 6.1 לעובדות כתב האישום הודה הנאשם כי הוציא מכספיו האישי כספים שבאמצעותם מומנו הוצאות הבחירות של הרשימה, וכי הדבר נעשה "לצורך מערכת הבחירות". עוד הודה בסעיף 6.2 לעובדות כתב האישום, כי הסכום שקיבלה הרשימה מן הנאשם, השפיע על תוצאות הבחירות. הצדדים חלוקים בשאלה אם הכספים הועברו בפועל טרם הבחירות לצורך מימון פעילות הרשימה או לאחריהן, בדרך של כיסוי הגירעון שצברה הרשימה, כאשר הסניגורים טוענים לעמימות בעניין זה.

עם זאת, ב"כ הנאשם עצמם טוענים כי כמחצית מן הסכום הועברה עוד לפני הבחירות (ר' סעיף 37 לטיעוני

ההגנה), בעוד היתרה הועברה מאוחר יותר לכיסוי הגירעון לאחר הבחירות.

36. אינני רואה הבדל מהותי בין שני המצבים, באופן שיש בו כדי להשפיע על החלטתי זו. עם זאת, העובדה כי הנאשם הודה בכך שהוציא מכספו האישי לצורך הבחירות, וכי הוצאה זו השפיעה על תוצאות הבחירות מלמדת אף היא כי אכן, לפחות חלק מן הסכום הועבר לפני הבחירות.

בין אם כך היה ובין אם כך, אין ספק שהסיעה הסתמכה בהתנהלותה הכספית על תרומתו של הנאשם, וכי ההוצאות שהוציאה, בין אם שולמו לפני הבחירות מתוך ההלוואה שנתן לה הנאשם, ובין אם לאחריהן, בדרך של כיסוי הגירעון שהרשתה לעצמה לצבור, השפיעו על תוצאות הבחירות.

37. זה המקום לציין כי הסדרי המימון הציבורי יוצרים קושי לא מבוטל עבור רשימות חדשות. בעוד שסיעות קיימות זוכות למימון מראש בהתאם לגודלן (עם התחשבות לאחר הבחירות), הרי סיעות חדשות אינן זכאות למימון עד לאחר הבחירות, ובהתאם לתוצאות הבחירות (תוך אפשרות לקבלת מקדמה קטנה בגובה המימון שהיה מגיע לה בגין מנדט אחד).

משמעות הדבר היא כי רשימות חדשות נאלצות לממן בעצמן, לפחות כמימון ביניים, את מערכת הבחירות שלהן, בין היתר בדרך של קבלת הלוואות, מתוך תקווה כי יזכו בדי קולות על מנת לקבל מימון ציבורי בהיקף שיכסה את הוצאותיהן. מאחר ולא פעם התוצאות אינן תואמות את הציפיות, נותרת הרשימה עם גירעון בהיקף כזה או אחר, שאותו עליה לכסות ממקורותיה.

אלא שכזכור, מוגבלת הרשימה בהיקף התרומות שאותו רשאית היא לקבל, וכך מוצאת היא את עצמה בקושי משפטי אם ברצונה לכסות את הגירעון. זהו אולי הטעם לכך שעבירה על חוק המימון הוגדרה על ידי המחוקק כעבירה קלה שהעונש עליה הוא קנס בלבד, ואשר גם המדינה נמנעת כמעט כליל מאכיפתה באמצעות הליכים פליליים.

לכך יש להוסיף את העובדה כי המחוקק אינו מבחין, לצורך היקף המימון, בין רשימה ה"מריצה" מועמד לראשות הרשות, לבין רשימה המתמודדת רק על מקומות במועצת הרשות, וזאת על אף שאין ספק כי כאשר ההתמודדות היא כפולה, גם ההוצאות גדולות יותר.

38. בענייננו סבלה רשימתו של הנאשם מנחיתות מימונית בשני האספקטים שתוארו לעיל. התוצאה היתה, אמנם, כי הרשימה ניהלה את מסע הבחירות שלה באופן לא שוויוני בעיני החוק, אך מאידך, סבלה בעצמה מאי שוויוניות מובנית הקיימת בחוק כמתואר לעיל, ואשר אותה "תיקנה" בדרך לא חוקית. על כך נותן הנאשם את הדין במסגרת ההליכים הפליליים בתיק זה, אך בנסיבות שתוארו לעיל, דומה כי מידת ה"אשם" שבהתנהגות הנאשם מתקחה במידת מה.

39. מסקנתי מכל האמור לעיל היא, כי בענייננו לא תעמוד העבירה עצמה, בנסיבותיה, כמכשול בפני הימנעות מהרשעת הנאשם, אך לא כעילה עצמאית אלא רק אם שאר הפרמטרים יצדיקו זאת.

הליכי האכיפה והתנהלות הרשויות

40. ב"כ הנאשם מעלים מספר טענות הנוגעות לאופן התנהלות הרשויות באכיפת החוק בעבירה שיוחסה לנאשם. התובעת מלינה על כך שטענות אלו לקוחות מתחום דוקטרינת ההגנה מן הצדק, ואין מקום להיזקק להן בשאלה אם יש להרשיע את הנאשם אם לאו.

41. אינני רואה בכך כל פסול. נהפוך הוא. לא פעם טוען נאשם טענות מתחום דוקטרינת ההגנה מן הצדק, כמו שיהיו, אכיפה בררנית, התנהלות בעייתית של הרשות וכו', במסגרת בקשה לביטול כתב האישום, אך בית המשפט מוצא, מטעמים שונים, כי הטענות - גם אם הוכחו, אינן עולות כדי הצדקה לביטול כתב האישום.

לעיתים בוחר הנאשם עצמו להימנע מלבקש את ביטול כתב האישום מטעמים אלו, מתוך הערכה כי קטנים הסיכויים כי כתב האישום יבוטל, ומעדיף לבקש את תיקון המעוות במסגרת טיעוניו לעונש.

בשני המקרים אין משמעות הדבר כי יש להתעלם כליל מנתונים המלמדים על התנהלות בעייתית כלפי הנאשם, ואשר אין ספק כי יש להתחשב בהן במסגרת שיקולי הענישה (ובכלל זה השאלה אם להרשיע את הנאשם או להימנע מכך). ר' למשל את ע"פ 4909/02 מדינת ישראל נ' איתמר בורוביץ' ואח', פד"י נ"ט(3), 816, 776, שם אומר בית המשפט העליון:

"נמצא כי אם נוכח בית-המשפט הדין באישום הפלילי כי בהגשת כתב-האישום יש משום אכיפה בררנית, וכי קיום ההליך כרוך בפגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות, בידו הסמכות לנקוט אמצעים ראויים לתיקון הפגיעה. יש שימצא כי הפגיעה אינה מצדיקה לבטל את כתב-האישום, וכי תיקונה של הפגיעה יכול שיושג באמצעי מתון יותר, כגון בהקלת עונשו של הנאשם".

ור' בנושא ביטול הרשעתו של נאשם מנימוק המקום הגנה מן הצדק, את עפ"ג (מחוזי מרכז) 44065-04-12 מדינת ישראל נ' דאנו (פורסם בנבו), בעמ' 13-14 פסקה 9:

"גם אם אין בנימוק זה כדי לגרום לזיכוי של המשיב אין בו רק כדי להשפיע על העונש אלא יש בו, בהצטרף לנימוקים האחרים, כדי להצדיק את ביטול הרשעתו של המשיב.

42. משכך, דעתי היא כי הנאשם רשאי לעשות שימוש בטענותיו אלו בשלב זה של ההליכים, ובית המשפט מחויב לתת משקל לטענות אלו (ככל שהוכחו) בהחלטתו.

43. טענות ב"כ הנאשם הקשורות בהתנהלות הרשות הן בעיקרן שתיים: אכיפה ראשונית ואי בהירות חוקית, ואכיפה בררנית. טענה נוספת היא טענת חלופי הזמן מאז ביצוע העבירה, ואליה אצטרף גם התייחסות לנושא השיהוי בהגשת כתב האישום.

אדון בטענות כסדרן.

אכיפה ראשונית ואי בהירות חוקית

44. הצדדים אינם חלוקים באשר לעובדה כי הנאשם הינו היחיד אשר הועמד לדין מעולם, בגין העבירה של הגבלת הכנסות לפי חוק המימון (למעט מקרה אחד שאליו אתייחס בהמשך, ושאינו רלבנטי לענייננו), על אף שזה נחקק כבר לפני למעלה משני עשורים, אשר במהלכם התקיימו מספר מערכות בחירות לרשויות המקומיות, הן לפני הבחירות נשוא תיק זה והן לאחריהן.

אין חולק גם כי עובדה זו אינה מלמדת על כך שהעבירה לא נעברה על ידי אחרים, אלא שמלבד הנאשם, שימשו אמצעים מינהליים ומשמעתיים באופן בלעדי לטיפול בעבירה זו, הן לפני הבחירות נשוא תיק זה והן לאחריהן.

45. אין גם מחלוקת כי במועדים הרלבנטיים לתיק זה, ועד לבחירות נשוא תיק זה שהתקיימו ביום 28.10.03, לא נדונה מעולם שאלת מעמדם וחוקיותם של הלוואה, מימון עצמי או גירעון, לא בחוק, לא בפסיקה ולא בהנחיות מבקר המדינה, וממילא שררה אי בהירות בנושא זה.

רק לאחר הבחירות נשוא תיק זה, חיווה מבקר המדינה דעתו, במסגרת שאלות ותשובות שפורסמו באתר האינטרנט שלו, והמתייחסות לבחירות שהתקיימו ביום 28.10.03, ולפיה רשאית סיעה לקבל הלוואה אך במידה ולא תיפרע תיחשב לתרומה, וכך גם לגבי מימון עצמי וגירעון שאינו ניתן לכיסוי (ר' נ/19). פרסום זה יש בו כדי להדגים ולהבהיר עד כמה שררה אכן אי בהירות בשאלות אלו עובר לבחירות נשוא תיק זה.

רק חמש שנים מאוחר יותר, ביום 9.9.08, פרסם מבקר המדינה בפעם הראשונה הנחיות מחייבות מהן עולה כי רשימה רשאית לקבל הלוואה למימון הבחירות, אך הלוואה שלא נפרעה, כמו גם גירעון שלא כוסה, ייחשבו כתרומה, לרבות כאשר מדובר במימון עצמי. ר' סעיפים 16 ו-19 להנחיות הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (ניהול חשבונות) התשס"ח-2008, ק"ת תשס"ח 6709, 9.9.08.

46. הסניגורים טוענים כי אי בהירות זו, בצירוף מדיניותה העקבית של המדינה בדבר אכיפה מנהלית בלבד של חוקי המימון, יצרו מציאות ולפיה אין אדם צפוי להליכים פליליים גם אם יעבור עבירה לפי חוק המימון, וכי יש להחיל על הנאשם את הכלל כי אין עונשין אלא אם מזהירין" (בבלי, סנהדרין נו, ב). לשיטתו, אכיפה פלילית ראשונה כלפי נאשם במצב של אי בהירות משפטית בזמן אמת והעדר מוחלט של אכיפה פלילית במקרים דומים, מחייבת להימנע ממיצוי הדין עמו.

לחיזוק הטענה מפנים הסניגורים לשורה ארוכה של פסקי דין, של הערכאות השונות, לרבות בית המחוזי ובית משפט השלום, המלמדים כי כך גם נוהגים בתי המשפט בפועל.

בין היתר מפנים הם לע"פ 3520/91 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פד"י מ"ז(1), 441, שם קובע כב' השופט חשין (כתארו אז) בדעת מיעוט, כי מדיניות אכיפה מתמשכת יוצרת דין, והתעלמות ממנה יש בה משום פגיעה בעיקרון החוקיות.

כך התייחסה הפסיקה גם למצב של אי בהירות בחיקוק שעל פיו נעברה העבירה, כפי שהיה גם בענייננו עד לצאת הנחיות מבקר המדינה, כפי שהובהר לעיל. ר' למשל את דברי כב' השופט עמית בע"פ 9093/08 מרואן נאצר ואח' נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), עמ' 18 פסקה 21 לפסק דינו, ואת דברי כב' השופט ארבל בע"פ 4654/03 וליד חרב נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו) עמ' 16-17, פסקה 11 לפסק דינה.

47. אין ספק כי שינוי במדיניות הענישה שמפעילה המדינה, והעמדתו לדין של נאשם בעקבות שינוי כזה יש בו כדי להוות שיקול משמעותי בשיקולי הענישה (ובכלל זה ההחלטה אם להרשיעו אם לאו), ומאוחר יותר שב בית המשפט העליון וחיווה דעתו בענין זה ברוח דומה. ר' בענין זה למשל את פסק דינו של בית המשפט העליון בע"פ 2891/12 מדינת ישראל נ' מוראד רבעא (פורסם בנבו), בעמ' 9 מפי כב' השופט מלצר:

"כפי שפסק בית משפט זה לא אחת - העלאת רף הענישה איננה יכולה להיעשות באיבחה אחת. עליה להיעשות בהדרגה, תוך בחינה של רמת הענישה הנוהגת בגין עבירות דומות (ראו למשל: ע"פ 8745/08 פלוני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו); 30.11.2011); 2247/10 ימיני נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו); 12.1.2011)). הלכה זו מקבלת משנה תוקף בנסיבות המקרה שלפנינו, כאשר האיסורים על ההתנהלות האסורה שבגינה הורשע המשיב החלו להיאכף בצורה הדוקה זמן קצר בלבד טרם שהתרחשו האירועים, מושא הערעור. גזר הדין הראשון בתחום זה ובעבירות אלו ניתן מספר שבועות בלבד לפני ביצוע העבירה, מושא הערעור. גם בעובדה זו התחשב בית המשפט כשיקול המחייב הקלה בעונשו של המשיב ביחס לסטנדרט הענישה הראוי בגין עבירות מן הסוג שביצע המשיב, וזאת בהתאם לעקרון היסוד שלפיו אין עונשין אלא אם כן מזהירין."

ובהמשך, בעמ' 15 מפי כב' השופטת ברק-ארז:

"אכן, נדרשת גם התייחסות לסמיכות הזמנים בין ביצוע העבירות דנן לשינוי מדיניות האכיפה מצד המדינה. אין לכחד כי יש ליתן משקל לשיקול זה, אלא שבאיזון בין חומרת העבירה הנדונה, ובפרט בהתחשב בכך שכמות הטלפונים הגדולה אותה ניסה המשיב להבריח עולה פי כמה מונים על הכמויות שנדונו עד כה בפסיקה, ידם של שיקולי הענישה האחרים, ובראשם שיקול ההרתעה, על העליונה."

ר' גם את ע"פ 3212/11 מדינת ישראל נ' פלוני (פורסם בנבו), בעמ' 10-11 מפי כב' השופטת (כתארה אז) נאור, ולפיהם:

"21. כאמור לעיל, בית המשפט המחוזי אכן לא יכול היה ללמוד על העונש הראוי למשיב באמצעות השוואה לסטנדרט הענישה הנוהג בעבירות בהן הורשע. מוכנים אנו לקבל את הרעיון כי היעדרו של סטנדרט ענישה אכן עשוי לשמש שיקול מסוים לקולא. יחד עם זאת, בהתחשב בכל השיקולים שנמנו לעיל, אין בהיעדרו של סטנדרט שכזה עד היום כדי להצדיק הקלה כה משמעותית בעונש כפי שמשתקפת בגזר הדין."

48. יחד עם זאת, וכפי שעולה גם מפסקי הדין שאוזכרו לעיל, אין בעצם העובדה כי חל שינוי במדיניות התביעה וכי מדובר באכיפה ראשונית, כדי להביא אוטומטית להקלה בעונשו של נאשם, ובוודאי לא להקלה משמעותית, עד כדי הימנעות מהרשעתו.

בית המשפט נדרש לערוך איזון בין ראשוניות האכיפה והשינוי שחל במדיניות האכיפה לאחר שהנאשם עבר את העבירה, לבין חומרת העבירה ונסיבותיה, ומידת העונש שהיה ראוי לגזור על הנאשם אלמלא נסיבות אלו.

49. בפסקי הדין שאוזכרו לעיל, דובר בעבירות פליליות מובהקות וחמורות ביותר של החדרת טלפונים סלולאריים לאסירים בטחוניים בכלא קציעות, לרבות עבירות של קשירת קשר לפשע ומתן שירות להתאחדות בלתי מותרת במקרה אחד, בסרסרות ובניצול קטינים לזנות והדחתם לסמים. אין תימה, איפוא, כי בית המשפט

העליון העדיף את האינטרס הציבורי שבענישה מחמירה על פני השיקול של הקלה בעונש בשל אכיפה ראשונית.

50. בענייננו, מצב הדברים שונה לחלוטין, ודומה יותר לעניינה של הנאשמת בת"פ (שלום תל אביב) 44920-07-11 מדינת ישראל נ' ירון-אלדר (פורסם בנבו), שם יוחסה לנאשמת שפרשה מתפקידה כנציבת מס הכנסה ומיסוי מקרקעין, והחלה לעבוד כעורכת דין פרטית, עבירה של איסור ייצוג לפני מי שהיה כפוף למייצג, לפי חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה) התשכ"ט - 1969, הידוע כ"חוק הצינון".

בקבלו הסדר טיעון ולפיו לא תורשע הנאשמת קבע בית משפט השלום בתל אביב (כב' השופט פרדלסקי) כך בעמ' 16-17 לפסק הדין:

"...בשוקלי את עתירת ב"כ הצדדים לכבד את הסדר הטיעון, עמדו לנגד עיני נימוקי ב"כ הצדדים להסדר הטיעון לפיהם, העבירה אותה ביצעה הנאשמת הינה עבירה מסוג עוון שהעונש לצידה הוא מקסימום 6 חודשי מאסר, לכך שמאז חקיקת חוק הצינון בשנת 1969 איש לא הועמד לדין בגין ביצוע עבירה על חוק הצינון, ולראשונה הוגש כנגד הנאשמת כתב האישום בגין עבירה על חוק הצינון, כשעל פי הפסיקה שינוי במדיניות של העמדה לדין ראוי לעשותו במשורה ובהדרגה, ויש להתחשב בעונשם של נאשמים העומדים לדין לאור שינוי במדיניות האכיפה".

יצוין כי גם באותו עניין דובר בעבירה על חקיקה שבאה להגן על אינטרס ציבורי חשוב של מניעת השפעה פסולה ושיקולים זרים של עובד מדינה כלפי מי שזמן לא רב קודם לכן היה ממונה עליו, תוך יצירת אי שוויון מובהק בין לקוחותיו של העובד שפרש לבין אזרחים אחרים, וחרף זאת, מטעם זה אשר הצטבר לטעמים נוספים, לא הורשעה הנאשמת.

51. כפי שנאמר לעיל, מדובר בענייננו, בעבירה שהיא עבירה קלה יחסית, הן בנושא בחירות והן בכלל, אשר נעברה בנסיבות שיש בהן אלמנטים מקלים, חרף הסכום הגדול, כאשר גם המדינה רואה בה בדרך כלל עבירה שאינה מצדיקה כלל אכיפה פלילית, וכאשר מדובר אין רק באכיפה ראשונית שנעשתה שנים רבות לאחר ביצוע העבירה, ואשר במהלכן, וגם לאחר מכן, לא נאכפה מעולם במסגרת הליכים פליליים, אלא באכיפה יחידה שלא הביאה בעקבותיה אכיפה פלילית נוספת.

52. התובעת טוענת כי אין מדובר בשינוי מדיניות אכיפה, וכי המדינה ממשיכה במדיניותה להימנע מהליכים פליליים בעבירה זו, אלא שמקרה זה שונה, לשיטתה משאר המקרים הידועים, ומכאן ההצדקה לנקיטת הליכים פליליים. טענתה היא, למעשה, כי מדובר באכיפה שבוצעה במסגרת המדיניות הקיימת ולא באופן המלמד על שינוי מדיניות.

53. אין בידי לקבל טענה זו של המאשימה. כפי שניתן יהיה להיווכח בהמשך, בדיון בטענת האכיפה הבררנית, השוני בין המקרים הידועים שבהם לא ננקטו הליכים פליליים אינו כה עמוק ומשמעותי, עד כי יש בו כדי להצדיק את השוני העקרוני באמצעי האכיפה שננקטו כלפי הנאשם לעומת העבריינים האחרים.

מדיניות האכיפה של המדינה לאורך שנים רבות הינה הימנעות מאכיפה פלילית של העבירה נשוא תיק זה, מדיניות הנמשכת עד היום, גם מספר שנים לאחר שהוגש כתב האישום בתיק זה. המקרה שבפני הוא מקרה חריג יחיד ובולט למדיניות זו, ולא חלק אינטגרלי מאותה מדיניות.

54. על פי התרשמותי, ההחלטה להעמיד את הנאשם לדין בעבירה זו היא תוצאה של ההחלטה שקדמה לה, שלא להעמידו לדין בעבירות חמורות יותר על חוקי הבחירות שבהן נחשד, בהעדר ראיות לכך, ולהסתפק בעבירה הקלה שיוחסה לו, ולא החלטה עקרונית לאבחן בין מקרה זה לבין שאר המקרים.

55. בנסיבות אלו, ובמאזן שבין חומרת העבירה מחד ואופי האכיפה הראשונית מאידך, המקרה שבפני הינו מקרה מובהק שבו זכאי נאשם להקלה בעונשו בשל האכיפה הראשונית והחריגה, עד כדי הימנעות מהרשעתו, ככל ששאר הנסיבות מצדיקות זאת.

אכיפה בררנית

56. טענתם השניה של הסניגורים היא כי בהחלטה להגיש כתב אישום נגד הנאשם, פעלה התביעה בדרך של אכיפה בררנית.

הסניגורים מבססים את טענתם על מספר קריטריונים שבהם משוים הם את נסיבות העבירה שעבר הנאשם אל מול מקרים ידועים אחרים, אשר בהם נעברה גם כן עבירה לפי סעיף 16 לחוק המימון. טענות אלו נוגעות להיקף הסכומים האסורים, למועד קבלת הסכומים, ולנסיבות קבלת המימון האסור, ומטרתן להראות כי אין ביניהם הבדלים המצדיקים שוני באכיפה לרעת הנאשם.

התובעת טוענת, מאידך, כי יש לאבחן בין מקרהו של הנאשם לבין האחרים, הן בשל היקף הסכומים, הן בשל האבחנה בין יצירת גירעון למימון עצמי והן בהתחשב בגודלה של העיר שבה נערכו הבחירות בענייננו.

57. לא יכול להיות כל ספק כי אכיפה בררנית מהווה פגיעה קשה ובלתי נסבלת במי שאיתרע מזלו להיות מטרה לאכיפה, שעה שאחרים שעניינם דומה לשלו יוצאים פטורים מעונש או זוכים להקלה משמעותית שהנאשם אינו זוכה לה. מעבר לכך, באכיפה בררנית יש משום פגיעה קשה גם באמון הציבור ברשויות התביעה ובבתי המשפט, והתרתה פותחת פתח למעשי שחיתות שלטונית, של העדפת קבוצה זו או אחרת, אדם זה או אחר משיקולים פסולים או מתוך שרירות.

ר' בענין זה את ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ (פורסם בנבו), שם אומר בית המשפט העליון מפי כב' השופט פוגלמן כך, בעמ' 15 סעיף 23 לפסק דינו:

"אכיפת הדין נגד אדם אחד והימנעות מאכיפתו נגד אחרים - כאשר מדובר במקרים דומים - היא אכיפה בררנית (selective enforcement). אכיפה בררנית יכולה לקבל ביטוי באחד משני מופעים: הראשון, החלטה להעמיד לדין רק חלק מן המעורבים בפרשה נדונה; השני, החלטה להעמיד לדין בשעה שבפרשות אחרות שעניינן דומה לא הוגשו כתבי אישום. ענייננו שלנו נמנה - לפי הטענה - על הסוג השני. כך או כך, המשותף לשני פניה של הטענה הוא כי סמכות האכיפה הופעלה נגד אחד ולא נגד אחרים,

ללא כל טעם טוב להבחנה ביניהם. בלשונו של השופט י' זמיר: "אכיפה בררנית היא אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא" (בג"ץ 6396/96 זקין נ' ראש-עיריית באר-שבע, פ"ד נג(3) 289, 305 (1999) (להלן: עניין זקין)).

58. אין היום עוד ספק כי אכיפה בררנית, ככל שתוכח, מהווה עילה לביטול כתב אישום מחמת הגנה מן הצדק, כמובן על פי שיקול דעת בית המשפט. ר' ע"פ 8551/11 יצחק סלכגי ואח' נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), מפי כב' השופטת ברק ארז בעמ' 6 ס' 13:

"אחד הטעמים להכרה בהגנה מן הצדק הינו אכיפה בררנית, שהוכרה כפסולה בשורת פסקי דין של בית משפט זה (ראו בעיקר בג"ץ 6396/96 זקין נ' עיריית באר שבע, פ"ד נג(3) 289 (1999)). השאלה היא רק אם נמצא בסיס לטענה זו בנסיבות העניין."

ואם כן, הרי כפי ששינונו לעיל, בוודאי שטענה זו, ככל שתוכח, יש בה גם כדי לשמש טעם להקלה בעונשו של נאשם, לרבות הימנעות מהרשעתו.

59. בהמשך פסק הדין קובע בית המשפט שלושה שלבים לבירור שאלת קיומה של אכיפה בררנית, וכך אומרת כב' השופטת ברק ארז בעמ' 7-6 פסקה 14 לפסק דינה:

"**השאלה הראשונה** היא מהי קבוצת השוויון שעמה נמנה מי שמעלה את טענת האכיפה הבררנית. ... **השאלה השנייה** היא - באותם מקרים שבהם אכן הרשויות לא אוכפות או לא אוכפות באותה מידה כלפי כל מי שנמנה עם אותה קבוצת שוויון - כיצד יש לאבחן מצבים של אכיפה בררנית פסולה ממצבים רגילים ולגיטימיים של אכיפה חלקית מטעמים של מגבלת משאבים וסדרי עדיפויות. **השאלה השלישית** היא מהו הנטל הראייתי המוטל על מי שמעלה טענה של אכיפה בררנית - באופן כללי, ובמשפט פלילי בפרט. יודגש, כי שלוש השאלות שהוצגו הן נפרדות, אך בחינתן צריכה להתקיים בזיקה הדוקה זו לזו." (ההדגשות במקור ל.י.ג.).

60. אשר לשאלה הראשונה: בענייננו אין חולק כי קבוצת השוויון שעמה נמנה הנאשם היא אנשים ורשימות שידוע כי קיבלו תרומות אסורות, ועברו בכך על סעיף 16 לחוק המימון, ובאופן ממוקד יותר: מקבלי תרומות אסורות בהיקף ובנסיבות שיש בהן כדי להשפיע באופן ממשי על תוצאות הבחירות. שאלת קיומה של אכיפה בררנית תתייחס, איפוא, לאופן האכיפה של חברי קבוצה זו, ובעיקר קבוצת המשנה שלה, לעומת אופן האכיפה שננקט כלפי הנאשם.

61. אשר לשאלה השנייה: בענייננו לא עולה שאלת האכיפה החלקית, שכן כפי שיתברר, למעט מקרה אחד שאליו אתייחס, מעולם לא נאכפה העבירה באמצעות הליכים פליליים, וממילא מדובר בהעדר מוחלט של אכיפה פלילית. התביעה אינה טוענת כי העדר האכיפה נעוץ במגבלות של משאבים או סדרי עדיפויות, או בכל נימוק ענייני מוצדק אחר (למעט גובה הסכום). על כן, ככל שיוכח דבר קיומה של אכיפה בררנית, מדובר בהכרח באכיפה בררנית פסולה, שיש בה כדי להשפיע על עונשו של הנאשם ואף על שאלת הרשעתו. ודוק: "הגישה הנוהגת במשפט הישראלי ביחס לעילת ההפליה אינה מחייבת הוכחת מניע פסול, אלא מסתפקת

בהוכחת תוצאה מפלה. " (שם, עמ' 9 סעיף 21).

62. השאלה השלישית היא שאלה שבעובדה, שבמסגרתה על הנאשם להראות כי התקיימה בפועל אכיפה בררנית.

נבדוק, איפוא, אם אכן התקיימה בענייננו אכיפה בררנית, אם לאו.

63. היקף הסכומים האסורים שנתקבלו: התובעת מנמקת את החלטת המדינה לנקוט בהליכים פליליים נגד הנאשם, על אף שהדבר לא נעשה מעולם נגד איש, בגובה הסכום שאותו קיבלו הרשימה והנאשם, בהשוואה לסכומים שבהם חטאו שאר המפרים.

64. הסיגורים טוענים כי השוואת הסכומים מלמדת כי אין בהם הצדקה להבדלים באכיפה. את טענתם זו מבססים הסיגורים על נתונים שפורסמו בדו"חות מבקר המדינה, אשר רוכזו בטבלה שהוגשה.

יצוין כי לאור הוראות סעיף 30 לחוק מבקר המדינה התשי"ח 1958 [נוסח משולב], האוסר על שימוש בדו"חות המבקר כראיה בכל הליך משפטי, התנגדה התביעה כי יוגשו הדו"חות עצמם או חלק מהם, אך הוסכם כי תוגש טבלה, ללא שמות המבוקרים ובמגבלות מוסכמות, וכך נעשה.

65. הטבלה (בשני חלקיה) מרכזת נתונים מדו"חות המבקר בשנים 1993 עד 2014, וכוללת התייחסות ללא פחות מ- 795 מקרים שבהם הופר סעיף 16 לחוק המימון, ואשר באף אחד מהם לא הוגש כתב אישום נגד המפר.

מתוך טבלה זו, הציגו הסיגורים בסיכומיהם פירוט של כ-570 מקרים שבהם הופר החוק בדרך של גירעון שלא כוסה, מימון עצמי ותרומות אסורות, תוך ציון מספרי הפריטים שבטבלה בכל חלק.

66. על פי ניתוח זה, במקרים שהם היתה ההפרה בדרך של גירעון שלא כוסה: בחמישה מקרים היה גירעון הסיעה המפרה גבוה מזה של הרשימה (בסכומים של כ- 3, 4 ועד כ- 10 מיליון ₪), בעשרה מקרים (כולל חמשת הראשונים) היה הגירעון גבוה ממיליון ₪, ב- 34 מקרים היה הגירעון בסכום שבין 500,000 ₪ למיליון ₪, וב- 227 מקרים היה הגירעון גבוה מ- 100,000 ₪.

במקרים שבהם היה מימון עצמי נמנו 118 מקרים של מימון עצמי או כיסוי גירעון או כוונה לכסותו בדרך של מימון עצמי.

במקרים שבהם היתה ההפרה בדרך של קבלת תרומות אסורות נמנו סך הכל 240 מקרים, כמחציתם בגין קבלת תרומות מתאגיד והשאר מיחידים וממקורות אחרים.

ב- 15 מקרים מתוך אותם 240, היו התרומות בסכום של מעלה 100,000 ₪.

67. ב"כ המאשימה טוענת לנתונים שונים, ולשיטתה לא עלה סכום המימון האסור באף אחד מן המקרים על 400,000 ₪, כאשר רק ב-12 מתוך אותם מקרים עלה הסכום האסור על 200,000 ₪, בעוד בכל שאר המקרים דובר בסכומים נמוכים משמעותית מן הסכום האסור שקיבלו הרשימה והנאשם - כ-1.6 מיליון ₪.

לא ברור לי על אלו נתונים הסתמכה ב"כ המאשימה, ואולם בדיקת הטבלה שהוגשה על ידי הסניגורים בהסכמה וללא הסתייגות של התביעה, מלמדת כי הנתונים שפורטו בסיכומי ההגנה מדויקים, וכי במקרים שצוינו, אכן דובר בסכומים שננקבו, ועליהם אתבסס, איפוא, בהמשך ההחלטה.

68. מכל מקום, הן לשיטת התביעה והן לשיטת ההגנה, מדובר במאות מקרי הפרה של החוק באותה עבירה, כאשר בחלק לא מבוטל מהם, המגיע לפחות לכדי עשרות רבות, מדובר בסכומי גרעון של מאות אלפי שקלים, ואף למעלה ממיליון ₪, ובאחדים אף בסכומים העולים משמעותית על הסכום שקיבלו הרשימה והנאשם.

69. חרף היקפם הגדול של הסכומים במקרים שפורטו לעיל, ועל אף שהתובעת טענה כי גובה הסכום שקיבלו הרשימה והנאשם הוא הגורם היחיד לשוני בדרך האכיפה, לא ננקטו הליכים פליליים נגד אף אחד מאותם אנשים או סיעות.

70. סבורני כי לפחות במקרים שבהם עלה סכום התרומות האסורות (בכל אחת מן הדרכים הנ"ל) על 500,000 ₪, ניתן לקבוע בוודאות כי היה בקבלת סכומים אלו כדי להשפיע באופן ממשי על תוצאו הבחירות, וברמת ודאות פחותה אך אפשרית, גם בסכומים נמוכים יותר, בוודאי אלו העולים על 100,000 ₪.

71. דהיינו: גם ביחס לקבוצת השוויון הכללית (כלל המפרים) כוללת מאות מקרים, וגם בהתייחס לקבוצת המשנה (המפרים בסכומים שהיה בהם כדי להשפיע על תוצאות הבחירות) הכוללת עשרות רבות של מקרים ואף למעלה מכך, לא ניתן כל הסבר לשוני באופן האכיפה בין חברי אותן קבוצות לבין הנאשם, ובוודאי שלא ניתן לומר שההבדלים בין מקרהו של הנאשם, ככל שהם קיימים, לבין קבוצות השוויון מצדיקים דרך אכיפה שונה.

72. התובעת טוענת כי המדינה נמנעת מלאכוף במסלול הפלילי את העבירה נשוא כתב האישום, אך במקרה זה, נוכח הסכומים הגבוהים שנתקבלו, ראתה לחרוג ממדיניות זו.

אודה ואומר כי אינני רואה הבדל עקרוני בין מי שקיבל תרומות אסורות בהיקף של 1.6 מיליון ₪ לבין מי שקיבל תרומה בהיקף של מיליון ₪, או אף 500,000 ₪ (שלא לדבר על המקרים שבהם נתקבלו סכומים אסורים העולים בהרבה על 1.6 מיליון ₪). גם סכומים אלו הם סכומים גבוהים ביותר, שיש בהם כדי להשפיע ולשנות מהותית את עוצמת מערכת הבחירות של מועמד או רשימה ולפגוע בכך בעיקרון השוויון, ומבחינה זו, אין הבדל בין אותם מפרים לבין הנאשם.

אילו דובר בכל שאר המקרים בחריגות בהיקף של אלפים בודדים של שקלים, שאין בהם כדי לשנות מהותית את

אופי מערכת הבחירות, ניתן היה לקבל טענה זו, אך כאמור, אין הדברים כך, ועל כן טענת התובעת ולפיה ההבדל בסכומים מצדיק שוני באכיפה איננה מקובלת עלי.

73. גירעון מול מימון עצמי: התובעת מבקשת לאבחן בין תרומה אסורה בדרך של גירעון שלא כוסה, לבין מימון עצמי. לטענתה, כאשר מדובר בגירעון, אין לדעת כיצד מתחלקים החובות, ומה היקף התרומה של כל אחד מן הנושים, ועד כמה יש בה משום חריגה מגובה התרומה האסורה. לעומת זאת, טוענת היא, כאשר מדובר במימון עצמי, הסכום ידוע והתרומה מבוצעת באופן מכוון ומראש.

מאחר ובעניינינו מדובר, לטענתה, במימון עצמי במודע ומראש, יש בכך משום חומרה רבה יותר מאשר במקרים שבהם נוצר גירעון.

74. הסניגורים חולקים על טענה זו של התובעת. ראשית, טוענים הם, אין מקום לאבחנה בין גירעון לבין תרומה מודעת מראש. אדרבא, טוענים, הם, דווקא הגרעונות הם המהווים "מכת מדינה", והבחירה לטפל דווקא בתרומות מראש אין לה כל הצדקה או היגיון.

עוד טוענים הם כי גם מבקר המדינה בהנחיותיו אינו מבחין בין תרומה שנתקבלה מראש ובאופן ישיר, לבין תרומה שנתקבלה בדרך של יצירת גירעון שלא כוסה.

75. במחלוקת זו דעתי כדעת הסניגורים. אינני סבורה שיש מקום לאבחן בין שתי הדרכים של קבלת התרומה, ואילו היה מקום לאבחנה כזו, אין לומר בודאות כי אחת מהן חמורה יותר מרעותה.

ראשית, יש לזכור כי שתי הדרכים מובילות בסופו של דבר לאותה תוצאה, לפיה מתאפשר לרשימה להוציא הוצאות כספיות חריגות ובלתי שוויוניות, באופן שיש בו כדי להשפיע באופן פסול על תוצאות הבחירות, ומבחינה זו אין כל הבדל במידת הפגיעה בערך המוגן של שוויון הבחירות בין תרומה ישירה לבין יצירת גירעון בלתי מבוקר.

שנית, התרומה הישירה (בין במימון עצמי או אחר) נעשית באופן גלוי ובסכום מוגדר, המגביל את תקרת ההוצאה של הרשימה, ומאפשר לעקוב אחר ניהול ההוצאות. מאידך, התרומה הישירה עלולה ליצור מחויבות כלפי נותן התרומה ולגרום למועמד הנבחר לנהוג כלפיו במשוא פנים ולקבל החלטות באופן פסול.

שלישית, התרומה הישירה ניתנת על ידי אדם הרוצה בכך, והמסוגל לעמוד בהוצאה מבחינת יכולתו הכלכלית. לעומת זאת, ביצירת גירעון נכפית למעשה התרומה על הנושים, שהם בדרך כלל אנשים שהפרוטה אינה מצויה בכיסם והם זקוקים לתשלום עבור הנכס, השירות או העבודה שסיפקו לרשימה. כאשר נוצר גירעון, נשללת מאותם נושים התמורה הכספית שהם זכאים לה, והנחוצה להם לפרנסתם ופרנסת משפחותיהם.

מעבר לפגיעה בערכים המוגנים של שוויון וטוהר הבחירות, יש בכך גם פגיעה ישירה, קשה ומכוערת באותם נושים, ומבחינה זו מדובר בדרך שהיא פסולה לא פחות, אם לא יותר מקבלת תרומה ישירה.

ורביעית, כאשר התרומה מגיעה ממימון עצמי, הדבר פסול אמנם ופוגע בערך השוויון, אך אינני משוכנעת כי הדבר חמור יותר מגירעון או תרומה של תורם חיצוני, ואולי דווקא ההפך הוא הנכון. לתרומה מתורם חיצוני ולגירעון יש

פגיעה נוספת מלבד עצם הפגיעה בעיקרון השוויון, והיא התלות הנוצרת בתורם או בתורמים מאונס - בעלי החוב שיצר את הגירעון, דבר שאינו מתקיים במצב של מימון עצמי.

צודקים הסניגורים בטענתם כי המדיניות שלה טוענת התובעת, ולפיה אין להעמיד לדין פלילי את מי שיצר גירעון, ככל שהיא אכן קיימת, היא מדיניות בעייתית ביותר שיש בה כדי לעודד הוצאות בלתי מבוקרות ויצירת גירעונות גדולים בידיעה כי לא ידרשו לתת על כך את הדין בהליכים פליליים.

הנחיות המבקר ברורות בענין זה, ואף הוא אינו מאבחן בדרך כלשהי את אופן קבלת התרומה.

76. עובדתית טוענים הסניגורים כי ממילא, מדובר במקרהו של הנאשם בכיסוי גירעון ולא במימון עצמי, שכן הסכום שנתקבל לפני הבחירות (כמחצית מן הסכום הנקוב בכתב האישום) היה בגדר הלוואה בלבד, דבר המותר גם על פי הנחיות המבקר, והפך לתרומה לכיסוי הגירעון רק לאחר הבחירות, משהסתבר כי לא ניתן יהיה להחזיר את ההלוואה. יתרת הסכום נתקבלה רק לאחר הבחירות לשם כיסוי הגירעון ותשלום חובות הרשימה לנושיה.

כפי שציינתי בפרק קודם של החלטה זו, מטילה אני ספק בכנות ציפיותיו של הנאשם כי הרשימה תוכל להחזיר לו את ההלוואה שנתן, אך נוכח הדברים שאמרתי לעיל, אינני סבורה כי יש לדברים משמעות כה גדולה עד כדי הצדקת השוני בדרך האכיפה שננקטה כאן.

77. מסקנתי היא, איפוא, כי גם באופן קבלת התרומה אין כדי להצדיק את האבחנה שעשתה המדינה בין ענייניו של הנאשם לבין שאר המקרים שבהם הופר החוק, כמפורט בטבלה.

78. תקופת ביצוע העבירה: כזכור, העבירה נשוא תיק זה נעברה בשנת 2003, כאשר טרם ניתנו הנחיות כלשהן על ידי מבקר המדינה באשר למעמדם של הלוואה, מימון עצמי וגירעון כתרומה אסורה (ר' סעיף 45 לעיל). בתקופה זו שררה אי בהירות בנוגע לנושאים אלו, אשר הובהרה סופית רק בשנת 2008 בדרך של הנחיות מחייבות של מבקר המדינה.

79. מן הטבלה שהוגשה עולה כי גם לאחר שנת 2008, כאשר לא ניתן לטעון עוד לעמימות או אי בהירות באשר למעמדם של הלוואה, גירעון או מימון עצמי, עדיין הולידה כל מערכת בחירות עבריינים חדשים על סעיף 16 לחוק המימון, וזאת בדרכים שונות. חרף זאת, ועל אף שהנאשם עבר את העבירה בתקופה של אי בהירות בעוד אלו עברו אותה באופן מודע תוך התעלמות מן המצב המשפטי הידוע והברור, בחרה המדינה להעמיד לדין דווקא את הנאשם ולא את אותם עבריינים.

כאן מדובר באפליה של ממש, ולא שמעתי כל הסבר מצד התובעת, מדוע בחרה המדינה למחול למי שעובר עבירה על החוק ביודעין, לעומת מי שעובר את העבירה במצב משפטי עמום.

80. גודלה של הרשות המקומית: התובעת טוענת כי ניהול הבחירות בעיר גדולה מחייבת הוצאות רבות יותר

מאשר בעיר קטנה, וכי העובדה שהעבירה נעברה בעיר טבריה שהיא עיר קטנה יחסית, מחמירה את הפגיעה בערך השוויון, לעומת קבלת תרומה דומה בעיר גדולה.

81. אינני מקבלת טענה זו. המחוקק לא הבחין בין רשויות מקומיות גדולות וקטנות בקביעת סכומי המימון, ובכך הביע דעתו כי אין הבדל בין מועמד ורשימה המתמודדים בעיר גדולה או בעיר קטנה וכך גם מבקר המדינה. ההנחה שמניחה התובעת ולפיה הוצאות הבחירות בעיר גדולה רבות יותר היא הנחה הטעונה הוכחה ואינני בטוחה כי היא מובנת מאליה. אכן קהל הבוחרים גדול יותר ונדרשות הוצאות גדולות יותר על מנת להגיע אליו, אך מאידך, קיימות הוצאות קבועות שאינן משתנות לפי גודלה של העיר, וגם קהל התורמים הפוטנציאלי גדול יותר, כך שרבים יותר סיכויי רשימה בעיר גדולה לזכות בתקציב משמעותי ומספק מתרומות חוקיות, מאשר סיכוייה של רשימה בעיר קטנה.

מכל מקום, בהעדר פרטים מזהים לגבי שאר המקרים שפורטו בטבלה, אין כל דרך לדעת אם אותם מפרים באו מערים גדולות או קטנות.

משכך, אינני רואה מקום לאבחנה גם בנושא זה.

82. ודבר אחרון: כפי שעולה מן הטבלה שהוגשה, בוצעו מאות רבות של הפרות חוק מן הסוג שביצע הנאשם, וזאת לאורך יותר משני עשורים, חלקם לפני העבירה שביצע הנאשם וחלק לאחריה, ואף לא במקרה אחד יחיד ננקטו הליכים פליליים נגד העברין (למעט ההליכים נגד חיים ברביבאי, לשעבר ראש עיריית קריית שמונה, שהואשם בשורת עבירות חמורות לרבות שוחד ביחד עם עבירה זו). כאשר המדינה נמנעת בעקביות לאורך תקופה כה ארוכה, ובמקרים כה רבים מלנקוט בהליכים פליליים, יש בכך משום אמירה ברורה ולפיה האכיפה בנוגע לעבירה זו היא אכיפה מנהלית בלבד ולעולם לא אכיפה פלילית, ואדם ראוי להסתמך על אמירה זו. ר' בענין זה את ע"פ 6328/12 מדינת ישראל נ' פרץ שאוזכר לעיל, מפי כב' השופט פוגלמן בעמ' 17, ולפיהם:

"אכיפה בדרנית פוגעת גם באינטרס ההסתמכות של הפרט על התנהלות גורמי האכיפה. במציאות חיינו, האזרח מכלכל את צעדיו לפי ציפיותיו הלגיטימיות, המתבססות באופן סביר על מנהגי האכיפה של הרשות (ראו: דפנה ברק-ארז "הגנת הציפייה במשפט המנהלי" עיוני משפט כז 224, 209 (2003)). אכיפה בדרנית משמעה כי ליחיד לא הייתה דרך לדעת כי חל שינוי במדיניות האכיפה הפלילית. שינוי כזה פוגע בציפיותיו הסבירות, ומטעם זה נפסק כי "אין זה דין ואין זה צדק שלפני נסטה מן הדרך שכך נכבשה" (השופט (כתארו אז) מ' חשין (בדעת מיעוט) בע"פ 3520/91 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד מד(1) 441, 455 (1995) (להלן: עניין תורג'מן)).

שעה שההבדלים בין מקרהו של הנאשם לבין קבוצת השוויון הכללית והממוקדת, אינו כה משמעותי, אם בכלל, עד כדי הצדקת השוני באכיפה כפי שהובהר לעיל, הרי שאם זו אינה אכיפה בדרנית, אינני יודעת אכיפה בדרנית מהי.

משלא סיפקה המדינה הסבר מוצדק לאכיפה בדרנית זו, אין מנוס מלקבוע כי מדובר באכיפה בדרנית פסולה.

83. העולה מן האמור לעיל הוא כי הנאשם הצליח להוכיח את דבר קיומה של אכיפה בררנית פסולה במקרה זה, שיש בה כדי להצדיק הימנעות מהרשעת הנאשם, ככל שיש בשאר הנתונים הרלבנטיים כדי להצדיק זאת.

שיהוי וחלופי הזמן

84. כתב האישום בתיק זה הוגש ביום 12.4.2010, בגין הבחירות שהתקיימו ביום 28.10.2003, כלומר בחלופי כ- 6 שנים וחצי. התביעה מסבירה את השיהוי בכך שהעבירה נתגלתה רק בשנת 2007 וכן, בכך שביקשה למצות את זכות השימוע הקיימת לנאשם.

85. הסנגורים טוענים כי דו"ח מבקר המדינה פורסם ביום 12.7.2004 וכי בחומר החקירה שנאסף בתיק ישנן ידיעות מודיעיניות על חריגות במימון הבחירות משנת 2005 על כן נראה שהחקירה נפתחה בשנת 2006. עוד הם טוענים כי אין לזקוף את קיום השימוע לחובת הנאשם וזאת מכיוון שמדובר בזכות העומדת לו, לא כל שכן, במקרה שבו בעקבות השימוע תוקן כתב האישום ונמחקו ממנו עבירות חמורות. כך או כך, טוענים הם, כי אין המדובר בעבירה מסובכת ומורכבת המצדיקה את השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום.

86. כידוע, מהווה שיהוי בהגשת כתב האישום כעילה להצדקת ביטול כתב האישום מחמת טענת הגנה מן הצדק, לפי סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי (נוסח משולב) התשמ"ב - 1982.

ר' בענין זה את רע"פ 3396/99 תאופיק נאבסו נגד מדינת ישראל, וכן פסיקה רבה בעקבותיו, למשל: ע"פ 3160/08 (מחוזי חיפה) שוקרון יוסף נגד מדינת ישראל, ע"פ 3160/08 (מחוזי חיפה) לוי אבנר נגד מדינת ישראל ות.פ. 366/04 (מחוזי ירושלים) פנחס בידרמן נגד מדינת ישראל (פורסמו בנבו).

בהתאם, וכפי שתואר לעיל בהרחבה, גם אם אין בשיהוי קונקרטי כדי להצדיק ביטול כתב אישום, עדיין פתוחה הדרך בפני הנאשם לתבוע את תיקון העוול שנגרם לו כתוצאה מן השיהוי בדרך של הקלה בעונשו, ואף הימנעות מהרשעתו.

בע"פ 6922/08 פלוני נ' מ"י (1.2.10) קובעת כב' השופטת ארבל בעמ' 29-30:

"... נקודת המוצא, להשקפתי, הינה כי שיהוי של למעלה מחמש שנים בהגשת כתב אישום, הוא שיהוי בלתי סביר גם בהינתן העומס המוטל על מערכות האכיפה. שיהוי שכזה כורך עמו ממילא פגיעה בזכויות הנאשם הנאלץ להתנהל משך שנים בחוסר ודאות..."

בעל"ע 2531/01 חרמון נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין בתל-אביב-יפו, (16.3.04) קובעת כב' השופטת פרוקצ'יה כי:

"אחד המצבים העשויים להצמיח טענת הגנה מן הצדק בפי נאשם הוא שיהוי ניכר בהגשת כתב אישום אף שלא חלפה תקופת ההתיישנות הסטטוטורית, מקום שניהול משפט לאחר זמן רב עלול, בנסיבות הענין, לפגוע פגיעה חמורה ביכולתו של אדם להתגונן או עלול לעמוד בסתירה עמוקה לחובת הצדק וההגינות המתחייבים מניהול הליך פלילי תקין".

87. בנסיבות הענין כפי שהובאו בפני, אינני מוצאת הצדקה לשיהוי כה ממושך בהגשת כתב האישום.

כאמור, טוענת התובעת כי העבירה נתגלתה רק בשנת 2007. ואולם, אין מדובר במעשים שהיו חבויים ונסתרים, ולפתע נתגלו בשל התפתחות מפתיעה. כפי שמציין הסניגור, העובדות שבבסיס כתב האישום היו ידועות לפחות מאז שנת 2004, כאשר פורסם דו"ח מבקר המדינה, ואם בחרה המדינה, משיקוליה היא ומתוך סדרי עדיפויות שקבעה לפתוח בחקירה רק שלוש שנים מאוחר יותר, הרי ששנים אלו בצירוף השנים שחלפו לאחר פתיחת החקירה, מצטברות לפרק זמן העולה כדי שיהוי בלתי סביר הפוגע פגיעה קשה בנאשם.

88. איני מקבלת גם את טענת המאשימה לפיה נדרשו 3 שנים לשם קיום שימוע לנאשם. אין המדובר בפרשיה סבוכה ומורכבת, אלא בנתונים שכבר נאספו ונותחו על ידי מבקר המדינה, וכל שנותר היה לבצע את פעולות החקירה הנובעות מהם ולקבל החלטה באיזו שיטת אכיפה לנקוט, נגד מי להגיש כתב אישום ובאיזו עבירה.

האם לשם כך דרושות 3 שנים תמימות, וזאת כאשר חלפו כבר שנים לא מעטות מאז ביצוע העבירות?

89. אין ספק בליבי כי בשיהוי הרב בהגשת כתב האישום נגד הנאשם נגרמה לנאשם פגיעה קשה, אשר יש לקחתה בחשבון באופן משמעותי בשיקולי ענישתו, עד כדי הימנעות מהרשעתו.

ר' בענין זה את ע"פ 4434/10 אבי יחזקאל נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו), עמ' 5 פסקה 6, מפי כב' השופט ג'ובראן:

"נסיבה משמעותית לקולה, אשר לטעמנו לא ניתן לה המשקל הראוי בשלב גזירת הדין, היא השיהוי הניכר בהגשת כתב האישום כנגד המערער. ידוע הוא כי עצם העמדתו של אדם לדין פלילי יש בה משום פגיעה בזכויותיו החוקתיות. הפיכתו של אדם לנאשם בפלילים משנה את חייו. יש לה השלכות כבדות משקל והשלכות רבות על כל תחומי חייו. "המעמד" של נאשם קשה הוא לאדם. עם הגשת כתב-האישום משתנה עולמו. שיווי המשקל הנפשי והחברתי ממנו נהנה מתערער. הוא נתון לסיכונים חדשים. הוא נפגע חברתית. הוא נפגע כלכלית. ימיו ולילותיו אינם כתמול שלשום" - דברי הנשיא א' ברק בבג"צ 7357/95 ברקי פטה המפרס (ישראל) נ' מדינת ישראל, פ"ד נ(2) 769, 785 (1996)).

90. סבורני כי בענייננו, השיהוי בהגשת כתב האישום היה בלתי סביר, גרם לנאשם עינוי דין קשה, ויש בו כדי להצדיק הקלה משמעותית בעונשו, עד כדי הימנעות מהרשעתו.

91. לנושא השיהוי בהגשת כתב האישום מצטרף גם נושא עצם חלוף הזמן מאז ביצוע העבירה, והעומד כיום על 11 שנים. ככל שחולף ומתמשך לו הזמן מאז ביצוע העבירה, הולך ומתקחה העוקץ ומתפוגגת חומרתו של המעשה, וחל פחות בעוצמת העניין הציבורי שבמיצוי הדין עם העבריין, נוכח חלוף הזמן, והאירועים שהתרחשו במהלך אותו זמן.

ר' בהקשר זה דברי כב' השופט רביד בע"פ (י-ם) 4598/09 גנאים חסן נ' מדינת ישראל (31.12.09) אליו הפנו הסנגורים:

"ככלל חלופי הזמן לא משפיע על החלטה אם להרשיע אלא מהווה שיקול לקולא בעניין העונש (ע"פ 2103/07 הורוביץ נ' מדינת ישראל, סעיפים 343-336 לפסק הדין, טרם פורסם [פורסם בנבו] (31.12.2008)). כפי שנאמר: "לחלופי הזמן יש השלכה הן על האחריות הפלילית, והן על מידת העונש. הוא מקהה את הטעם החברתי והמשפטי שבמיצוי הדין... הוא מביא עמו טעם של מחילה והקלה" (רע"פ 1147/04 מדינת ישראל נ' חברת השקעות דיסקונט בע"מ, סעיפים 32-33 לפסק הדין, טרם פורסם [פורסם בנבו] (14.4.2010), שגם בו סירב בית המשפט העליון לבטל את הרשעתו של אחד המערערים בשל היותו שותף למעשי הפרות חוק חמורים במשך שנים; השוו ע"פ 845/02 מדינת ישראל נ' תנובה מרכז שיתופי לשיווק תוצרת חקלאית, סעיף 43 לפסק הדין, לא פורסם [פורסם בנבו] (10.10.2007)). יחד אם זאת, נקבע בפסיקה כי חלופי הזמן יכול להוות שיקול, במקרים מסוימים, שלא להרשיע נאשם, וקל וחומר, בעבירה מסוג עוון שנעברה במחדל והיא מסווגת כעבירת רשלנות. ויטעם, בענייננו אין המדובר בשיהוי בהגשת כתב אישום בשל טעמים הקשורים, בין היתר, לטיבו של האישום, לאופיה ולמורכבותה של המאטריה העובדתית והמשפטית, כפי שהיה ברע"פ 11476/04, שם, סעיף 29 לפסק הדין)."

ור' גם את ע"פ (מחוזי נצרת) 1282/07 מדינת ישראל נ' חילו (פורסם בנבו), מפי כב' השופטים הווארי והלמן.

92. בענייננו יש לזכור כי בזמן הרב שחלף ואשר כאמור, יש בו כשלעצמו כדי להקהות את חומרת המעשים, נוספת גם העובדה כי במהלך תקופה זו נטל הנאשם חלק במערכת בחירות נוספת שאף בה התמודד על ראשות העיר והוביל רשימה שהתמודד על מקומות במועצת העיר, ובה נהג באופן חוקי לחלוטין.

השילוב בין חלופי הזמן והמשמעויות הנובעות מכך לבין התנהגותו של הנאשם במהלך אותן שנים, וההוכחה כי מדובר היה בתקלה חד פעמית, מביא בהכרח למסקנה כי יש להעניק גם לנתון זה משקל של ממש בהחלטה זו.

סיכום ביניים

93. כזכור, וכפי שצוין בפרק הדין במצב הנורמטיבי ביחס להימנעות מהרשעה, על בית המשפט לבחון שני פרמטרים בבואו להחליט בשאלה זו. האחד - האם יוכל האינטרס הציבורי לסבול הימנעות מהרשעה בנסיבותיו של מקרה זה, והשני - האם הנזק שייגרם לנאשם כתוצאה מן ההרשעה אינו מידתי אל מול חומרת העבירה ונסיבותיה, והאם יש בהרשעת הנאשם משום תוצאה בלתי צודקת בנסיבות אלו.

94. בפרקים הקודמים של החלטה זו דנתי בשאלות הקשורות לפרמטר הראשון - האם יוכל האינטרס הציבורי לסבול הימנעות מהרשעה במקרה זה. בדיון זה נכללו נושאי העבירה עצמם והתנהלות הרשות (האכיפה הראשונית ואי בהירות החוק, האכיפה הבררנית והשיהוי).

95. המסקנה העולה מן הדיון המפורט שלעיל היא כי הנאשם הצליח להרים את נטל הוכחת קיומו של הפרמטר הראשון, דהיינו: כי בנסיבות העניין, אין מניעה מבחינת האינטרס הציבורי, להימנע מהרשעת הנאשם.

96. כפי שצינתי בדיון דלעיל, חלק מן הנושאים מצדיק באופן פוזיטיבי הימנעות מהרשעה, וכוונתי בעיקר

לנושאים שנכללו בדיון הנוגע להתנהגות הרשות, ובמיוחד האכיפה הבררנית והשיהוי, ואחרים אינם מחייבים כשלעצמם הימנעות מהרשעה, אך בנסיבות העניין, אין בהם כדי לחייב את הרשעתו של הנאשם, והימנעות ממנה לא תפגע באופן קשה באינטרס הציבורי, והכוונה בעיקר לטיב העבירה ונסיבותיה.

97. מסקנתי בשלב זה הינה, כי הפרמטר הראשון מצדיק ואף מטה את הכף אל עבר הימנעות מהרשעת הנאשם, וככל שעלה בידו להראות כי הנזק שייגרם לו כתוצאה מן ההרשעה הוא בלתי מידתי בנסיבות העניין, יביא הדבר לתוצאה של הימנעות מהרשעתו.

הנזק שייגרם לנאשם כתוצאה מהרשעה

98. הנאשם הינו כיום כבן 57, אין לו כל עבר פלילי, והראיות שהובאו מטעמו במסגרת הטענות לעונש, מלמדות על אדם חיובי ביותר, פעיל ביותר בזירה הציבורית, וזוכה להערכה רבה הן בתחומי העשייה השונים והן ברמה האישית.

99. כעולה מטיעוני הסניגורים, ובלא הסתייגות מטעם ב"כ המאשימה, טרם בחירתו לראש עיריית טבריה בשנת 2003, היה הנאשם איש עסקים מצליח אשר הקים בית אבות מוערך, ובמקביל אף תרם לקהיה בדרכים שונות. בשלב מסוים של חייו החליט הנאשם לעזוב את עסקיו הפרטיים ולהיכנס לחיים הציבוריים ולתרומה מניסיונו לעירו ולתושביה. במשך שתי קדנציות שימש הנאשם כראש העיר טבריה, וזכה להערכה מגורמים שונים.

100. הסניגורים הגישו מכתבים מאת ארבעה אנשים המכירים את הנאשם במסגרת תפקידו.

כותב פרופ' צבי אקשטיין, דיקאן בית הספר לכלכלה במרכז הבינתחומי הרצליה, ובעבר נגיד בנק ישראל: "התרשמתי עמוקות לחיוב על סגנון ואיכות הטיפול בתושבים בעת המצוקה הגדולה של ההפצצות בצפון בכלל ובאזור טבריה בפרט", ובהמשך: "מתוך היכרותי עם פועלו, הוא היה בשבילי דוגמא לראש עיר עם חזון ויכולות מיוחדות לקידום העיר ותושביה".

מר שוקה דורפמן, מנהל רשות העתיקות כותב: "מניסיוני רב השנים לא מצאתי ראש עיר עם מודעות והשקעה כל כך רבה לטובת העיר", ובהמשך: "זוהר הינו אדם שאני ואנשי מערכים ומוקירים מאד על היזמה, על הדרך שבה קידם להבנתנו את טבריה ועל ההשקעה העצומה שלו, אכן אדם וראש עיר יוצא דופן באיכותו".

מר יעקב הכט, מנכ"ל ארגון "ערי חינוך" כותב: "זוהר עובד הוא מראשי הערים הבודדים שלמרות המחירים הירים, האישיים והמשפחתיים שגבה ממנה התפקיד, שמר על יושרתו, על מסירותו לעיר ומחנכיה ועל העקרונות שאיתם החל את התפקיד".

ואחרון: מר שלמה סימוני, תושב העיר טבריה, ששימש כסגן יו"ר ועד השוק העירוני בעיר, המכיר את הנאשם מנעוריו, ומדבר בשבחו כראש עיר וכאדם, וכן מתייחס לסבלו של הנאשם בגין ההליכים המשפטיים נגדו.

101. בבחירות שנערכו בשנת 2013 בחר הנאשם שלא להתמודד בשלישית על תפקיד ראש העיר, לטענתו, בשל ההליכים התלויים ועומדים נגדו בתיק זה, וחזר לעסקיו והוא עוסק כיום בתחום המלונאות, והמשיך בפעילות ציבורית.

102. בהתאם להלכה הפסוקה, כפי שפורטה בהרחבה לעיל בפרק הדין במתווה הנורמטיבי בשאלת ההימנעות מהרשעה, אין די בכך שהנאשם יראה כי האינטרס הציבורי לא יפגע כתוצאה מאי הרשעתו, אלא עליו להראות כי הרשעתו בדין תגרום לו לנזק שיהיה בלתי מידתי, ביחס לנסיבות העבירה.

103. מדובר, איפוא, בבחינה יחסית של עוצמת הנזק, אל מול הנסיבות הקשורות בעבירה, באופן שלעיתים די יהיה בנזק מסוים על מנת להצדיק הימנעות מהרשעתו של אחד, אך לא יהיה די באותו נזק עצמו על מנת להימנע מהרשעתו של אחר, וזאת בשל השוני בעבירה או בנסיבותיה, או בשל השוני בנסיבותיו האישיות של הנאשם, ובמשמעות שיש לאותו נזק עבורו.

לדוגמא: אין דין הרשעתו של צעיר העומד בפני סיום לימודי הנדסה ומתעתד לעבוד בתעשייה המתנה את קבלתו בהעדר הרשעות, כדין אדם מבוגר בעל משפחה העובד בעסק קמעונאי ומתעתד להמשיך ולעבוד בו גם בעתיד. אין ספק שגם אם עברו השניים את אותה עבירה, וגם אם משמעות ההרשעה היא פגיעה באפשרות להתקבל לעבודה בתעשייה, הרי עבור האחד מדובר בפגיעה אנושה וארוכת טווח בעתידו המקצועי שבו השקיע רבות, ואילו עבור השני אין להרשעה למעשה כל השפעה מעשית על חייו.

104. היחסיות שבבחינת הנזק שיגרם לנאשם באה לידי ביטוי גם ביחס שבין אותו נזק לבין עוצמת הפרמטר הראשון הקשור בעבירה ונסיבותיה, שכן הנזק אינו נבחן באופן אבסולוטי, אלא רק כפונקציה של היחס בינו לבין נסיבות העבירה. משכך, ככל שנסיבות העבירה מטות את הכף אל עבר הימנעות הרשעה, כך תידרש עוצמה נמוכה יותר של נזק על מנת שניתן יהיה להימנע מהרשעה, ולהפך.

105. כפי שצינתי בסיום הפרק הקודם, דעתי היא כי קיומו של הפרמטר הראשון הוכח באופן ברור, ובעוצמה המטה את הכף אל עבר הימנעות מהרשעה, וזאת בעיקר בשל הנימוקים הקשורים באופן האכיפה והתנהלות הרשות, אך גם בשל העובדה כי טיב העבירה ונסיבותיה אינם חמורים במידה כזו שתחייב את הרשעת הנאשם, אם שאר הנימוקים יצדיקו הימנעות ממנה.

106. יודעים אנו מיהו הנאשם, ובטיעוני באי כוחו, אף נפרשו תכניותיו לעתיד, הכוללות את האפשרות לשוב ולהתמודד על משרה ציבורית, בין כראש עיר או בתחום אחר, האפשרות לכהן כדירקטור בחברה ציבורית וכן המשך פעילותו העסקית. לטענתו, שלושת התחומים עלולים ברמת סבירות גבוהה להיפגע כתוצאה מהרשעתו, ולפגוע בו הן ברמה הציבורית והן ברמה הכלכלית, על אף שאין מדובר בעבירה שיש עמה קלון.

107. אין ספק כי יש בהרשעתו של הנאשם כדי לפגוע בו. אכן, אין מדובר בעבירה חמורה שיש עמה קלון, והסוגרת את הדלת בפניו באופן פורמלי מלהתמודד על תפקידים שונים הן בתחום הציבורי והן בתחום העסקי.

עם זאת, מקבלת אני את טענת הסניגורים ולפיה גם אם פורמלית אין בהרשעה כדי לפסול את הנאשם מתפקידים כאלו, הרי שבפועל יש בה כדי להטיל בו פגם שיפגע בסיכויו להיבחר לתפקידים בתחום הציבורי, יפגע בסיכויו להתמנות לתפקידים בתחום העסקי שם תינתן עדיפות למי שאין הרשעה בעברו, ואף יש בה כדי לחבל בפעילותו העסקית ובפרנסתו בדרכים שונות, כגון: קושי בקבלת אשרת כניסה למדינות מסויימו, הרתעת יזמים מקשר עסקי עמו, קושי במציאת שותפים למיזמים עסקיים, הרתעת לקוחות פוטנציאליים ומניעת השתתפותו במסגרות שונות החיוניות במציאות העסקית.

108. ב"כ שני הצדדים בחרו לבחון אחת לאחת את הפרמטרים המידה שהציע המשנה לנשיא, כב' השופט ש' לויין בפס"ד כתב, לבחינת ההצדקה להימנע מהרשעת נאשם, כאשר אך מובן הוא כי אין מדובר ברשימה סגורה, אלא במעין "צ'ק ליסט", שישמש ככלי עזר לקבלת החלטה בשאלה זו.

109. בחינת תשעת המבחנים מלמדת כי ברובם תמימי דעים הצדדים כי הנאשם עומד בהצלחה: מדובר בעבירה ראשונה ויחיד, בעבירה קלה יחסית (אף כי בעלת השלכות ציבוריות), הסבירות לחזרה על העבירות נמוכה (ובפועל אף הוכח כי הנאשם לא חזר על העבירות במערכת הבחירות בשנת 2008), אין מדובר בהתנהגות כרונית והנאשם נטל אחריות מלאה למעשיו. גם הפגיעה בדימוי העצמי, על אף שמדובר בפרמטר משני, בעיני, אין ספק כי נוכח אורח חייו עד היום, הרי יש בהרשעה - כמו בכל הרשעה - כדי לפגוע בדימוי העצמי של הנאשם. אילו היתה זו הפגיעה היחידה, בוודאי שלא היה בה כדי להצדיק הימנעות מהרשעה, אך בהצטרפה לשאר הנסיבות, ניתן לאשר את דבר קיומה.

110. אשר לחומרת העבירה ונסיבותיה: בנושא זה דנתי לעיל בהרחבה ומצאתי כי אין בנושא זה כדי למנוע הימנעות מהרשעת הנאשם.

111. אשר למעמדו ותפקידו של הנאשם: אכן מדובר במי שהיה ראש הרשימה והאחראי לכל החלטות והמעשים שנעשו בקשר עם האמור בכתב האישום. אכן מדובר באיש ציבור ועל כן בדרישה נורמטיבית גבוהה יותר. עם זאת, יש לזכור כי הנאשם בהתנהלותו נמנע מהעמדת נושים בפני שוקת שבורה ופרע מכספו את חובה של הרשימה, באופן הגון ומבלי שיכבול עצמו במחויבות כלשהי שתשפיע על החלטותיו.

התנהגותו בהמשך הדרך היתה ללא דופי, לרבות במערכת בחירות נוספת, ובנסיבות אלו, אין במעמדו ותפקידו כדי למנוע את ההימנעות מהרשעתו, ככל ששאר הנימוקים מצדיקים זאת.

112. אשר למידת הפגיעה באחרים: כפי שטוענת התובעת בצדק, הפגיעה כתוצאה ממעשי הנאשם היא פגיעה ציבורית בערכים מוגנים, ובעיקר בעיקרון השוויון. על אף שהנאשם הודה כי מעשיו השפיעו על תוצאות הבחירות, לא ניתן כיום להצביע על נזק קונקרטי שנגרם לאדם כלשהו כתוצאה ממעשיו, וככל שכך היה, הרי בשנות שירותו ותרומתו הציבורית ניתן לראות סוג של כפרה.

סוף דבר

לאחר ששקלתי את הנתונים והטיעונים כפי שפורטו לעיל, וערכתי את האיזון בין האינטרסים השונים, מסקנתי היא כי בנסיבות העניין, יהיה בהרשעתו של הנאשם משום פגיעה בלתי מידתית בו, בהתחשב בנסיבות הקשורות בעבירה ובאופן האכיפה שננקטה כלפיו.

אשר על כן, אני מחליטה שלא להרשיע את הנאשם.

אני קובעת את המשך הדיון ליום 26.2.15 בשעה 10:00.

עד למועד זה יגיש שירות המבחן תסקיר מקוצר לצורך בחינת האפשרות לביצוע שירות לתועלת הציבור בלבד, ובמידת האפשר יכלול גם תכנית של"צ, וזאת בהתאם לסיכום עם קצינת המבחן המחוזית.

לנוחות שירות המבחן ניתן להשיג את הנאשם בטלפון: ...או באמצעות הסגור בטלפון...

המזכירות תשלח העתק החלטה זו לשירות המבחן.

ניתנה והודעה היום כ"ח טבת תשע"ה, 19/01/2015 במעמד הנוכחים.